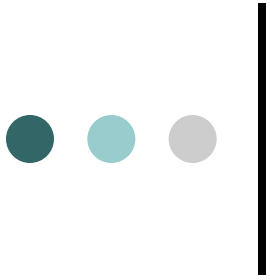

İstismar olgularında adli uygulamada yaşanan güçlükler

**Doç. Dr. Ayten ERDOĞAN
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi AD**

[http://video.aol.co.uk/video-detail/
olacak-o-kadar-adli-tp/363317096](http://video.aol.co.uk/video-detail/olacak-o-kadar-adli-tp/363317096)

Cinsel istismar olgularında sorular

- *“mağdurun cinsel eylemi anlayama ve ona ruhsal yönden karşı koyma kapasitesinin gelişip gelişmediğini”*
- *“mağdurun anlattıklarına itibar edilip edilmeyeceğini”*
- *“bir akıl hastalığı veya zeka geriliği saptanması durumunda bu rahatsızlığın hekim olmayanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağını”*
- *“eylemin sonucunda ruhsal bir rahatsızlığın gelişip gelişmediğini”*

Çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirme uygulama hataları

- Ülkemizde en büyük uygulama hatalarından biri çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirmelerini erişkin psikiyatri ve adli tıp uzmanlarının çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı olmadan yapmaları
- bilirkişilik kanununa göre pratisyen dahil her branş hekiminin verdiği rapor geçerli

Çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirme uygulama hataları

- Adli Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi; 20 yıldır dünyada yan dal olarak gelişim
- Çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları konusunda eğitim almamış, bu konuda uzmanlaşmamış kişilerin verdiği raporların en az yarısı yanlış

Çocuklarda adli ruhsal değerlendirme uygulama hataları

- Erişkin psikiyatrisi uzmanları bu konuda sadece 4 ay rotasyon yapıyor
- Çocuğun ruhsal yapısı, değerlendirmede ki özel durumları ve onlara özgü psikopatolojileri bilmiyorlar
- Uygulamada erişkin psikopatolojilerini arıyorlar, yoksa sağlam raporu

Çocuklarda adli ruhsal değerlendirme uygulama hataları

- Adli tıp uzmanlarının çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları konusunda eğitimi yok
- Tıp Fakültesinde bu konuda eğitim birkaç saati geçmiyor
- Adli Tıp Kurumundaki eğitimde birkaç ay 6. ihtisas kurulunda rotasyon yapılıyor
- Çocuk ve ergenlerin ruhsal yapısı, ve onlara özgü psikopatolojileri bilmiyorlar

Çözüm

- En ideali çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirmelerinde multidisipliner bir yaklaşım uygulanmalı
- Ekipte çocuk ve ergen psikiyatrisi uzmanı olmadan karar verilmemeli

Multidisipliner yaklaşım;

- Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
- Adli Tıp
- Sosyal Hizmet Uzmanı
- Çocuk ve ergen psikiyatrisi
- Gereken durumlarda Çocuk Cerrahisi, Kadın Hastalıkları ve Doğum, Ortopedi, Dermatoloji gibi diğer uzmanlardan yardım alınır.

İzlem Planı

Sosyal Destek

Psikolojik Destek

Adli Destek

Tıbbi Destek

- **Büyüme gelişmenin izlenmesi**
- **Yaraların tıbbi bakımı**
- **Cinsel yolla bulaşan hastalıklar**
- **Ruhsal etkilenmenin psikiyatrik tedavisi**

Çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirme hataları

- Olay ve olaya ait tüm ayrıntılar hakkında varolan tüm kaynaklardan objektif bilgiler edinilmesi için **dava dosyası** mahkemeden istenmeli ve ayrıntılı olarak incelenmelidir

Çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirme hataları

- Sanık ve mağdurun aynı gün muayeneye gönderilmesi
- Sanık ve mağdurun aynı araçla gönderilmesi
- Sanık ve mağdurun aynı birimde değerlendirilmesi

Çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirme hataları

- Bütün illerden mağdur ve sanıkların Adli Tıp Kurumuna gönderilmesi
- Adli Tıp Kurumu 6 ihtisas kurulunda tek bir çocuk psikiyatrisi üye kadrosu
- Dosya ve vaka yoğunluğu, sağlıklı değerlendirme???
- 2011 yılına randevu, sanıklar serbest, mağdurlar tehdit altında

Çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirme hataları

Adli Tıp Kurumu Kanunu: 6. Adli Tıp İhtisas Kurulu birer;

- Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - Radyoloji,
 - Üroloji,
 - Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
 - Çocuk Psikiyatrisi,
 - Adli Antropoloji,
 - Çocuk Cerrahisi,
- uzmanı üyelerden oluşur.

Çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirme hataları

- Genel kurul: 40-50 farklı branş hekimi, bir çocuk psikiyatristi üyeden oluşuyor
- Karar her ikisinde de oy çokluğuyla alınıyor. Tek çocuk psikiyatristi üyenin oyunun bir anlamı yok
- Genel kurulda 50 kişi seyrederken ve çocuk bunu bilirken çocuğun cinsel istismarı tekrar sorgulanıyor

Çocuk ve ergenlerin adli ruhsal değerlendirme uygulama hataları

- Görüşmeler kayda alınmadığı için defalarca fiziksel ve ruhsal muayene
- Çocukla bağlantılı yer ve kişilerden bilgi alınmayınca hatalı sonuç
- Sahada dava dosyası incelenmeyince taraflı yaklaşım riski

Cinsel istismar olgularında soru-1

- *“mağdurun cinsel eylemi anlayama ve ona ruhsal yönden karşı koyma kapasitesinin gelişip gelişmediği”*
- TCK’da; cinselliğin algılanma ve değerlendirilebilmesi için kabul edilen alt sınır 15 yaş bitimidir

Cinsel eylemi anlama ve ruhsal yönden karşı koyma

- Çocuk ruhsal gelişim özelliği olarak bireyin 15 yaşını bitirmeden herhangi bir cinsel eylemi anlayamayacağı ve ona ruhsal yönden karşı koyamayacağı bilinmektedir

Cinsel eylemi anlama ve ruhsal yönden karşı koyma

- Bu soru 15 yaşını bitirmemiş bir çocuk için yanlılıkla sorulur, TCK'nın maddesi yazılarak cevap verilemez, veya gelişmemiş olduğu bildirilmesi gerekir
- 15 yaşını bitirmiş ergende mental retardasyon veya algılamayı bozacak psikiyatrik hastalık (otizm, psikoz vs) varsa gelişmemiş olduğu kabul edilir

Cinsel istismar olgularında soru-2

- *“mağdurun anlattıklarına itibar edilip edilmeyeceği”*
- mental retardasyon veya algılamayı bozacak psikiyatrik hastalık (otizm, psikoz vs) yoksa itibar edilmesine engel olacak ruhsal patoloji saptanmamıştır şeklinde düzenlenmeli

“mağdurun anlattıklarına itibar edilip edilmeyeceği”

- mental retardasyon veya algılamayı bozacak psikiyatrik hastalık (otizm, psikoz vs) varsa ifadelerine ana hatları ve delillerle desteklenmesi durumunda itibar edilebilir şekilde düzenlenmeli

Cinsel istismar olgularında soru-3

- *“bir akıl hastalığı veya zeka geriliği saptanması durumunda bu rahatsızlığın hekim olmayanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağı”*

“rahatsızlığın hekim olmayanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağı”

- Orta ve ağır mental retardasyon veya açık psikiyatrik hastalık belirtileri (otizm, psikoz vs) varsa anlaşılabileceği şeklinde düzenlenmeli

Cinsel istismar olgularında soru-4

- *“eylemin sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”*
- Bu sorunun cevabı evet ise sanığın cezasında 12 yıl fark yaratıyor

“eylemin sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”

- Ruh sağlığı bozukluğuna ilişkin soru gelişmiş ũlkelerin ceza kanunlarında yok
- Ruh sağlığı bozulmasının beklenen bir durum olduğu için sorulmuyor, beden sağlığı bozulması veya intihar sonucu ųlųm ceza arttırımı getiriyor

“eylemın sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”

- Eylem var mı, yok mu sorusunu saptamak için bu soru kullanılıyor
- Eylem sonucu ruh sağlığı bozulmuş ise eylem vardır, ruh sağlığı bozulmamış ise eylem yok olabilir

“eylemin sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”

- Ruh sağlığının bozukluğu kavramından ne kastedildiği bilinmiyor
- Erişkin olgularda bu sorunun cevabını bulmak olası
- Daha önceki ruhsal durumu ve işlevselliği ile eylem sonrası ruhsal durumu ve işlevselliği arasındaki fark sorunun cevabını bulabilir (istisnalar??)

“eylemin sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”

- Sürekli büyüyen ve geliŐen ocuk olgularında muayene bu sorunun cevabını bilmek için müneccim olmak gerekir
- Kesitsel bir zamanda bir kez yapılan değerlendirmeye bir sonuca varılamaz
- Çocuğun ruhsal durumu gün içinde bile deđerŐkenlik gösterir

“eylemin sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”

- Çocuk ve ergende cinsel istismar kimlik ve kişilik gelişimini bozar
- Çocuk ve ergenin benlik saygısını ve özgüvenini düşürür
- Saldırganla özdeşim sorunu nedeniyle kendisi istirmacı bir yapı geliştirebilir
- Erken yaşta cinselliği öğrenip, erken cinsellik yaşamasına veya cinsellikten soğumasına neden olur

“eylemin sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”

- Bu bozulmaları saptamak için çocuğu en az erişkin yaşamına kadar izlemeyi gerektirir
- ocuk ve ergende muayene sırasında patoloji yoksa bozulmadığı şeklinde cevap vermek en büyük uygulama hatası

“eylemin sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”

- Benim uygulamam: muayene sırasında veya izlemde her hangi bir psikiyatrik hastalık veya anlattığım durumlar varsa ruh sağlığının bozulduğu şeklinde rapor

“eylemin sonucunda ruh sağlığının bozulup bozulmadığı”

- Bu durumlar yoksa “Yapılan ruhsal muayenede bir özellik saptanmamakla birlikte çocuklarda cinsel travma sonrası gelişebilecek ruhsal sorunların dalgalı seyir gösterebileceği, bu sorunların yıllar sonrada ortaya çıkabileceği bilimsel olarak bilindiğinden eyleme bağlı ruh sağlığının bozulup bozulmadığı ile ilgili yorum yapılamıyacağı” şeklinde rapor

Sonuç

- İstismar ve / veya ihmale uğramış bir çocuğa fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden en uygun tedavi planının uygulanması, adli tıbbi değerlendirilmenin yapılması, belgelenmesi ve bu süreçte çocuk için en uygun hukuksal yaklaşımın yapılıyor olması için multidisipliner yaklaşım esastır

SON SÖZ

- Yasa karşısında çocuk yararına yapılan bilirkişilik son derece önemli ve sorumluluk isteyen bir görevdir
- Hekimin görevi işleyişi hızlandırmak ya da sistemi işletmek değil “ÇOCUĞUN ÜSTÜN YARARINI” gözetmektir